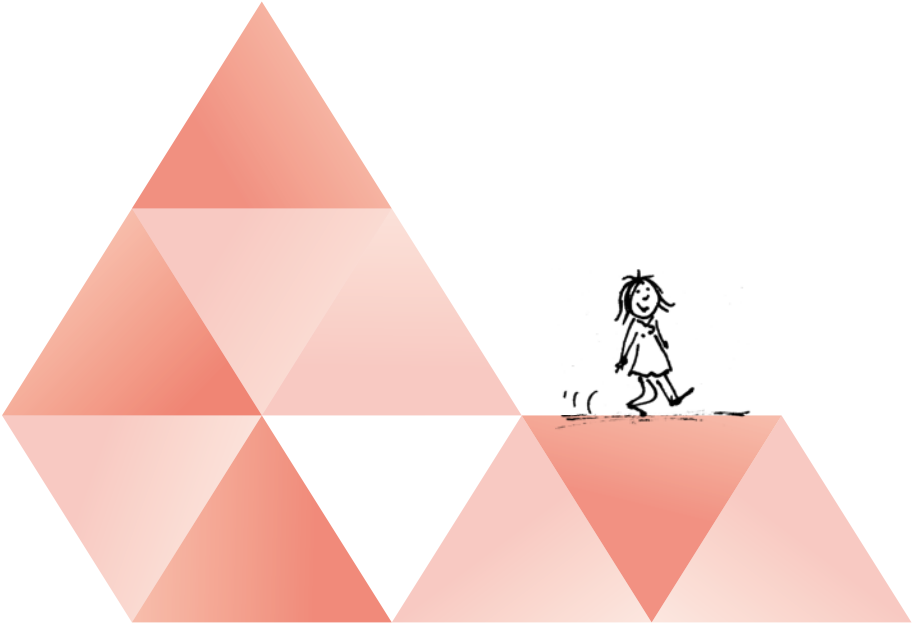

Anti-feminizmin kapısına kilit vuruyoruz!

FEMİNİSTLERE YÖNELİK SÖZLÜ
SAVUNMA KILAVUZU

The contents of this publication are the sole responsibility of the WAVE Network and can in no way be taken to reflect the views of the European Commission or of other funders.

With financial support from the Rights, Equality and Citizenship Programme of the European Union

Federal Chancellery
Republic of Austria

Federal Ministry
Republic of Austria
Social Affairs, Health, Care
and Consumer Protection

Stadt
Wien
Finanzservice Wien

Çeviren: Teresa Iglesias-Lopez
Düzenleyen: WAVE Office
www.wave-network.org

WOMEN AGAINST
VIOLENCE EUROPE
İNSAN, KADIN VE
ÇOCUK HAKLARINI SAVUNAN
FEMİNİST AĞI

Baş editör: Irene Zeilinger
© Garance ASBL 2017
www.garance.be - info@garance.be

Garance

İş birliği ortağımız
l'Université des Femmes
www.universitedesfemmes.be

Université
des femmes

Creative Commons International 3.0 lisansı ile yayımlanmıştır
Attribution + NonCommercial + NoDerivatives.

Grafik tasarım: Productions stratégiques, memodesign.at

Anti-feminizmin kapısına kilit vuruyoruz!

FEMİNİSTLERE YÖNELİK SÖZLÜ SAVUNMA KILAVUZU

Yazan: Irene Zeilinger, Garance ASBL, Belçika
Katkıda bulunanlar: Abigail, Aïchatou, Alexandra, Amandine,
Anne-Virginie, Cécile, Constance, Duar, Eva, Karima, Johanna,
Lison, Lucie, Marta, Nastasia, Natalia, Nicola, Valérie ve Véronique.

WAVE Office'e bağlı olarak Teresa Iglesias-Lopez tarafından
çevrilmiş, Lina Piskernik ve Elizabeth Spouse tarafından
düzenlenmiştir.

İçindekiler

Giriş	3
Anti-feminizmin tanımı	4
Öz bakım	7
Stratejinizi belirleyin	10
Kaçış	12
Tartışma	15
Tüm seçeneklere genel bakış	16
Anlamsal savunma	20
Yüzleşme	22
Peki ya sonra?	27

Giriş

Feministler olarak, özellikle gündeme egemen olan bağnazlığı göz önünde bulundurduğumuzda, değerlerimizi savunarak tepki vermek istediğimiz durumlarla sıklıkla karşılaştığımızı söyleyebiliriz. Bu kılavuz, işte bu konuda size destek sunmak için hazırlandı.

Yine feminist fikirlere karşı aşırı direnç gösterilen bir döneme girmiş bulunuyoruz. Bu kılavuzda tasvir edilen durumlara yönelik tatmin edici yanıtları bulmadığımız sürece susturulma tehlikesiyle karşı karşıyayız demektir. Bahsi geçen durumlar, kadın hakları hareketine daha fazla katılım sağlanmasını engellediğinden (henüz) kendisini feminist olarak tanımlamayan kişileri de etkilemiş olmaktadır.

Bu kılavuzda kullanıma hazır yanıtlar yok; "biri şöyle derse, siz de böyle cevap verin" tarzı çözümler sunmuyoruz. Asıl amacımız, sizi kendi tarzınıza ve tercihlerinize uygun biçimde, paylaştığımız belirli **araçları kullanarak kendi yanıtlarınızı bulmaya** teşvik edebilmektir. Bu doğrultuda ne zaman harekete geçmeniz gerektiği, nasıl sakın kalabileceğiniz, kendinizi nasıl koruyabileceğiniz, hangi temellere dayalı olarak stratejik kararlar alacağınız ve her şeyden ötesi seçiminizi yaptığınızda ne söyleyeceğiniz konusunda öneriler ve ipuçları sunuyoruz.

Bu kılavuz, bir feministin karşılaşılabileceği her türlü durumu listelemeye çalışmıyor; art arda sıralanmış repliklerden oluşan teferruatlı bir bilgi bankası da değil. Daha ziyade bir başlangıç noktası. Size faydası dokunmasını ve kendinize uygun yanıtları oluşturabilmenize yardımcı olmasını diliyoruz.

Şansınız bol olsun ve en önemlisi keyif almaya bakın!

Anti-feminizmin tanımı

Feminizm, tüm tanımlamalarından bağımsız, daha fazla sosyal adalete ve eşitliğe yönelik bir hareketi tanımlar. Feministler, cinsiyetler arası eşitsizliği incelerken mevcut ikili (heteroseksizm) cinsiyetçiliği reddeder, kabul edilemez adaletsizliklerin yol açtığı ayıpları gidererek daha kucaklayıcı ve eşitlikçi bir toplum inşa etme haklarını savunurlar. Elbette bu durum, özellikle toplum içerisindeki ayrıcalıklı konumları sebebiyle bu adaletsizlikten fayda sağlayan kesim başta olmak üzere birçok kişiyi rahatsız eder. Bu kişileri "anti-feminist" (AF) bireyler olarak adlandırılır. Tüm toplumsal hareketlerde olduğu gibi, feminizmin karşısında da mevcut koşulları ne pahasına olursa olsun korumaya hevesli, tutucu bir kesim vardır.

Toplumsal değişime gösterilen direnç, sıklıkla görülen bir tepkidir. Amerikalı ticaret sendikası lideri Nicolas Klein'ın 1918'de dile getirdiği gibi: "Önce seni görmezden gelirler. Sonra sana gülerler. Sonra sana saldırır ve seni yakmak isterler. Sonra da anıtını dikerler." Klein, toplumsal değişimin sürekli olarak baskılanmasından dem vurmamakla kalmıyor aynı zamanda bu baskının "bir şeylerin yolunda gittiği" biçiminde algılandığını düşünüyor. **Gösterilen tepki ne denli büyükse, adil olmayan toplumsal yapılara da o denli meydan okuyoruz demektir.**

Ancak yalnızca feminizmin itibarını zedelemekle kalmayıp aynı zamanda feministleri de tehlikeye atan anti-feminist durumlarla karşılaştığımızda bu görüş, ne yazık ki içimize su serpmeye yetmiyor. Özellikle 1990'lardan bu yana hem anti-feminizmin hem de organize biçimi olan maskülizmin oranlarında büyük artış yaşandı. Kendi aralarında etkileşime geçerek birbirini güçlendiren dört problemlilik başlık bulunduğunu belirledik:

Sıradan cinsiyetçilik ve kadın düşmanlığı: Kadının hakir ve değersiz görülmesi, erkeğe kıyasla daha farklı bir muamele görmesi, klişeler içerisine hapsedilmesi; tüm bu davranışlar, başta kadınlar olmak üzere, feministlerin seslerini duyurup saygı görmelerini zorlaştırır. Geleneksel/özcü cinsiyet rollerine yönlendirme yapılması (annelik içgüdüğü ya da "doğal" kadınsal barışçıl mizaç vb.) ve problemlerin bireyselleştirilmesi, eşitlikten yoksun toplumsal yapıları görünmez kılar. Maksat feminizme zarar vermek olmasa bile nihayetinde feminizm tam da bundan zarar görmüş olur.

Anti-feminist susturma gücü ve dışlamaçılık: Feminizm, günümüzde pozitif hatta son derece gerekli olarak değerlendirilen, sayısız toplumsal değişime katkıda bulunmuştur. Bu katkılar, çoğunlukla gizli kalır. Bunun sonucunda da feminizme artık ihtiyaç duyulmuyormuş gibi bir izlenim oluşur. Feminizmi susturmanın başka yolları da bulunur; örneğin alay etme, intihal ya da bazı kadınların feminizmi dayanışmadan yoksun oluşturma ("Eğer ben, bir kadın olarak, başarılı olduysam, bu yalnızca benim kendi çabamın eseridir; ben doğru kararları aldığım için başarmışım, feministler buna zemin hazırladığı için değil.")

Anti-feminist temsiller: Bu çarpıtmalar ve hatalı bilgilerin doğrudan saldırdığı üç öge bulunur: Feminizmin haklı davası, çözülmesi gereken problemler ve feminist bireylerin kendileri. Feminizmin haklı davasına gelirse, feministlerin erkek egemenliğini tersine çevirmeyi ve güç elde etmeyi istemekle suçlandığını ya da feminizmin başka bir zamanda, başka bir yerde gerekli olduğunu ama bugün burada gereği bulunmadığını sıkça duyarız. Feminizm bünyesindeki çeşitlilik yoğun biçimde görmezden gelinir; AF

bireyler de feminizmi kendi ırkçı ve sınıfçı hedeflerine uyduracak biçimde yeniden kazanmaya çalışır. Bunların yanı sıra bir de gerçek sorunlarla uğraşmadığımızı, yanlış şeyler için savaştığımızı söyleyen AF bireyler var. Eşitsizliklerin inkar edilmesi ve zulmün yansıtılması ("Evet, ama erkekler de [buraya özellikle kadınları ilgilendiren herhangi bir sorun yazabilirsiniz] sorunundan mustarıpler" düşüncesi) yine sorunun bir parçasını teşkil eder. Tüm bunların dışında bir de feministlerin geçmişten günümüze sürekli olarak saldırgan, çirkin, sinirli, lezbiyen, aşırı vb. biçimlerde karikatürize edilmesi, bu şekilde "iyi"

ve "kötü" kadınlar biçiminde ayrılık yaratılarak dayanışmanın engellenmesi var. Bu tür saldırılar, daha genele dayalı ya da bireysel olabilir.

Anti-feminist şiddet: Sözlü saldırılar, tecavüzler, katliamlar... Şiddetin her türüsünü gördük. Bu anti-feminizm türü; en görünür, en kolay tespit edilebilir olanıdır. Bu, yüz yılı aşkın bir süre öncesinde ve daha sonra 1960'lar döneminde feminizm bünyesinde bireysel savunmanın ilk biçimleriyle ortaya çıkış sebebidir ve o dönemlerde siyasal şiddet ve polis vahşetine karşı aktivistleri koruyacak bir araç olarak kullanılmıştır.

İşte bu kadar, artık sorunu daha net görebiliyoruz; şimdi sıra (ilk) çözümleri yaratmakta!

Erkeklerin kadınların özgürleşmesine karşı çıkmasının hikayesi, belki bu özgürleşme hikayesinin kendisinden daha ilginçtir. Virginia Woolf, 1929

İş yerinde hep tek kadın olarak bulunduğum bir alanda çalışıyorum ve "feminizm" adeta hiç duyulmamış bir kelime. Her denememde ağır bir bedel ödedim. Yine de bazı durumları kabul etmediğinizi göstermenin yolları olduğunu söyleyebilirim. Sırf kadını diyerek herkesin kahvesini ben hazırlayacak değilim. "Senin de elin ayağın tutuyor; Kahve hemen şurada." Ya da her toplantıda notları ille de ben tutmayacağım. Sürekli tetikte olup olayların bu şekilde gelişmesine izin vermemek lazım. Yine de dediğim gibi bedel ödemek zorunda kalınıyor; bir kadın olarak sınıflandırılmamak, bu risklerden kaçınabilmek için çokça çaba sarf etmek gerekiyor. Bu aynı zamanda kendim olabilmemi de engelleyen bir durum. Çünkü yoksa histerik kadın oluyorsun, sorun çıkarttı deniyor, gruptan dışlanma tehlikesiyle karşılaşıyorsun.

Karima

Öz bakım

Zulüm gören, azınlık durumundaki her grupta olduğu gibi kadınlar da sosyal bir grup olarak her gün mikro-saldırganlık, ayrımcılık ve adaletsizlik içeren sayısız durumla karşı karşıya kalmakta, gösterdikleri direnç haksız çıkarılmaktadır. Üst üste yığılarak biriken bu deneyimler, zihinsel ve duygusal anlamda, "azınlık stresi" olarak da bilinen bir yük teşkil eder. Zulüm gören bir grubun üyeleri olarak açıkça ve hatta birlik içerisinde direniş göstermemiz halinde bu stres daha da şiddetlenir.

Bu yüzden feminist olmak, hem duygusal hem de fiziksel bedeli değerlendirildiğinde kolay bir iş değildir. Bizler, eşitsizliğin ve cinsiyetçi zulmün problem yarattığını ileri süren ve bu problemi belirgin kılan bir azınlığın üyeleriyiz. Hem egemen toplumun hem de etrafımızdaki insanların çoğunluğuyla sürekli olarak görüş ayrılığı içerisindeyiz. Her seferinde "Evet, adaletsizlik var!" diye tekrar edip durma görevi tamamen bize düşüyor. Bu tür gerçeklerle yüzleşebilmek, bunu ifade edebilmek ve özellikle de çok sınırlı seviyede destek görmek bizleri derinden sarsabiliyor. Diğer yandan anti-feminizm ise kimliklerimize, duygularımıza, fiziksel refahımıza dokunmaya devam ediyor. Birçok feminist aktivistin sessiz kalmayı seçmesinin, vazgeçmesinin ya da hastalanmasının sebebi budur.

Bu yüzden kendimize bakmamız bir lüks olarak değerlendirilmemeli, bu uzun soluklu davaya olan bağlılığımız için bir gereklilik olarak görülmelidir. Öz bakım, aynı zamanda kendi başına bir direniş biçimidir. Şansın bizden yana olmadığı bir ortamda ayakta kalabilmek, zulme dayalı normlara ve değerlere karşı durabilmektir. Öz bakım ayrıca bize esneklik katarken daha yaratıcı olabilmemize ve anti-feminizme karşı çıkabilmemize yardımcı olur.

Çoğu zaman işittiklerimiz bizi şoke eder; halbuki kendi kendimize "işte, bu kişi olayı simetrize ediyor; şu kişi seni görünmez kılıyor." diyebildiğimiz noktada kendimizi o ortamdan uzaklaştırarak sakinleşebiliriz. Bu, saldırıyı daha iyi analiz edebilmemizi sağlar; çünkü aslında o kişi diyalog arayışında değil, sizi zor duruma sokma ya da belli duygulara itme peşindedir.

Eva

Bu kılavuzun kapsamı, aktivistlere yönelik öz bakım konusunu bütünüyle ele alabilecek kadar geniş değil. Ancak bir feminist olarak yaşamımızı ve eylemlerimizi iyileştirmeye yönelik bazı ipuçlarını burada derledik:

Kendinize iyi davranın: Toplum tarafından sürekli olarak yargılanmak, eleştirilmek ve küçümsemek zaten yeterince stres yaratır; bir de siz kendi üstünüze gitmeyin! Sert eleştiriler yöneltmekten kendinizle dost olmayı tercih edin: Empati kurabilen, ilgili, samimi, sevecen, her zaman sırtınızı dayayabileceğiniz birisi olun. Hatalarımız, utanç ve suçluluk duyguları uyandırmak yerine bize bir şeyler öğretmelidir. Suçluluk duyduğunuzda ya da kendinizi bu davanın darağacına taşıdığınızda kimseye bir faydanız dokunmaz.

Bedeninizle ilgilenin: İstirahat, uyku, susuz kalmama, sağlıklı ve dengeli bir beslenme, sevilen bir fiziksel aktivite herkese iyi gelir. Bunlar, tüm insanların temel ihtiyaçları arasındadır. Yapabileceğiniz en doğru şey, bedeninizi dinleyerek neye ne zaman ihtiyaç duyduğunuzu anlamaktır. Bu aynı zamanda bedenimizin sınırlarını tanımamıza, bu sınırları aştığımızda tepki verebilmemize imkan tanır.

İletişim içinde olun: Kendimizi inşa edebilmek için başkalarına ihtiyaç duyarız; bu feministler için de geçerlidir. Etrafınızda, hem hareket halindeyken hem de inzivaya çekildiğinizde, size yeterli alan bırakan ve olmak istediğiniz kişiye doğru evrilirken sizi destekleyen insanlar olması bu yüzden büyük önem taşır. Güven, empati ve başkaları tarafından değiştirilmeye gönüllülük, karşılıklı vasıflar olmalıdır. Benzer şekilde çevremiz ve hareketlerimiz birbiriyle ittifak kurmak için iletişim halinde olmalı ve bizi güçsüz kılan bölünmüşlüğü yok etmelidir.

Güvenli mekanlar yaratın: Zulüm gören bir grubun üyeleri olarak her zaman için yargılanma, terslenme ve rahatsız edilme tehlikesiyle yaşıyoruz. Sürekli kendimizi korumaya almak zorunda hissetmediğimiz ya da dışarıdan gelen taleplere yanıt vermek zorunda olmadığımız, rahatça nefes alıp kendimiz kalabildiğimiz mekanlara ihtiyacımız var. Güvenli mekanlar fiziksel, kamusal ya da yarı kamusal (ör. kütüphane, konferans salonu, blog) veya ilişki bünyesinde olabilir. Güvenli bir mekan oluşturabilmek için böyle bir mekan isteğinin oluşması, güvenliğe ilişkin kuralların belirlenmesi ve bu kurallara herkesin mümkün mertebede uyması gerekir.

Bazı günler hiç tartışmaya girmek istemiyorum, feminizmi bıraktım tatil deyim diyorum, o gün fikirlerimi savunmak hiç içimden gelmiyor. Yedi gün 24 saat feminist olacağız diye bir zorunluluk yok. O yüzden bazen kendi kendime "Bugün yorgunum, hiç cesaretim kalmadı, feminist tatili, hadi bakalım." diyorum. Hislerimin o alanda çalışmamdan kaynaklandığını biliyorum; işten eve dönünce, bazen, canım o kavgaları sürdürmeyi istemiyor.

Constance

Çaresizliğe güçlü olarak karşılık verin:

Anti-feminizme karşı hislerinizin varlığını kabullenmek ve bunları ifade edebilmek, durumu kontrol altına alabilmenizi sağlar. Aynı zamanda duygularınızı yönetebilmenize ve AF bireyi yavaşlatabilmenize yardımcı olur. Hem sözlü hem de fiziksel olarak kendinizi savunmayı öğrendiğinizde, öz güveniniz de artacaktır. Feministler bünyesindeki bireysel savunma grupları, daha önce kendinizi güçsüz hissettiğiniz durumları lehinize çevirebileceğiniz mekanlardır. Grup içerisindeki karşılıklı yardımlaşmayla eylemlerinizi ve tepkilerinizi için yeni yöntemler geliştirebilirsiniz.

anekdotlar

Babam feminist olduğumu öğrenince çok ters laflar söyledi. Babama, feminizmin benim için bir hobi olmadığını, popüler diye takip ettiğim bir şey değil, aksine benim için çok büyük önem taşıdığını izah etmem gerekti. Bu açıdan düşününce, bize yakın olan insanlara açıklama yapmak ve nasıl hissettiğimizi anlatmak için zaman ayırmak, aslında onları düşünmeye itiyor. Babam çok ileri gittiğini fark etti ve bu da tüm durumu tersine çevirdi. Bu yüzden, kendimizi çok savunmasız ve kırılğan hissetsek bile, duygularımızı paylaşmanın da iyi bir yöntem olduğunu düşünüyorum.

Johanna

Bir arkadaşım bir keresinde "Feminizm, benim için uzun mesafe koşusu. Sürekli 100 metre engelli koşuya katılmış gibi koşturamam." demişti. Sanki bir kutu oyunu gibi; oyunun sonunda seni feminizmin beklediğini herkes biliyor; ama önce birkaç tur beklemen gerekiyor. İşte o birkaç tur öyle beklerken, bence öğrenmemiz gereken şey kendi kendimizi affedebilmek. Çünkü hepimiz hataya düşebiliyoruz, çünkü birilerinden hoşlanıyoruz, çünkü aşık oluyoruz, çünkü çocuğumuz oluyor... Ve bazı anlar var ki hakikaten "kodese" düşünüyorsun ve devam edebilmek için önce iki tur orada beklemen gerekiyor.

Valérie

Stratejinizi belirleyin

Feministler de dahil olmak üzere, toplumsal değişimi hedefleyen hareketlenmelere katılan birçok insan için, ortak kavgalar ve bireysel sorumluluklar arasındaki ayrımı yapmak güç olabilir. Feminist olmamız, yedi gün 24 saat boyunca görev başında olduğumuz anlamına gelmez. Dilediğimiz herhangi bir anda, kimliğimizin feminist yanını ne şekilde göstereceğimizi kendimiz seçebiliriz.

Kişisel güvenliğimiz, fiziksel, zihinsel ve içsel refahımız, siyasi ya da duygusal çıkarlarımız dahil olmak üzere bu seçimi etkileyen birçok farklı etmen bulunur. Zamanın o anında, sizin için hangi etmenlerin önemli olduğunu bilen tek kişi yine sizsiniz. Kendinizi gereksiz yere yormamak adına, AF bireye yanıt vermeden önce, buna enerji harcamaya değip değmeyeceğini sorgulayabilirsiniz. Örneğin iş veya özel yaşamınızın bir anında karşılaştığımız bir durumdan (bir bayram ziyaretinde annenizin amcasıyla tartışmaktan) daha rahat kaçınabilirken bunu saldırgan bir ortamda uygulamak (bir AF bireyle halk içinde tartışmak) daha zor olabilir. Yine de karşınızdaki bu muhalife kendi fikirlerini sunabileceği bir sahne yaratmadan önce, artıları ve eksileri iyice tartmanız gerekir.

Bu yüzden de güvenlik, öz bakım veya benzeri bir sebeple bu gibi anlarda anti-feminizm sorununu çözmeye girişmekten kaçınabiliriz. Bu stratejiye **kaçış** adını veriyoruz (bkz. Sayfa 12). Kendi seçimimiz olduğu ve başka alternatifimiz olmadığı için kullanmak zorunda kalmadığımız sürece, kaçış stratejisi de tüm diğer stratejiler kadar geçerli ve değerlidir. **Feminizmin sürekliliği ve gelişimi açısından, feministlerin hem hayatta kalabilmesi hem de enerjilerini ve diğer kaynaklarını koruyabilmeleri gerekir.**

Anti-feminizme yanıt verirken genelde karşımızdaki kişinin fikirlerini değiştirmeye çalışırız. Bunu yaparken **tartışma** stratejisinden faydalanırız (bkz. Sayfa 15). Tabii ki herkes kolay ikna olmaz. Doğrusunu söylemek gerekirse anti-feminizm, bir sürecin içerisinde kendisini belli eder. Karşımıza bir dost ya da feminist müttefik de çıkabilir, standart biçimde anti-feminist ön yargılarını dile getiren veya aşırı derecede maskülist bir birey de. Elbette sizin konunuza daha yakın duran birisine oranla size tam zıt noktada duran bir kişiyi ikna etmek çok daha zordur.

Tartışma, bir diyalog kurma biçimidir. Diyalogun temel ilkesi, katılımında bulunan tüm tarafların kendini ifade edebilmesi ve sesini duyurabilmesidir. Taraflardan birisi bu asgari koşullara saygı göstermediği takdirde, herhangi bir diyalog da kurulamaz. Karşınızdaki AF birey diyalogu baltalamak için her yolu deneyecektir: Şiddete başvurabilir, mevcut güç eşitsizliklerini kullanabilir (ör. babalık tutumu), manipülasyon tekniklerinden yararlanabilir ya da sizi dinlemeyi reddederek ilgisiz davranabilir. Bu davranışlar, tartışmayı imkansız kılar.

Neyse ki strateji listemiz bununla sınırlı değil. Bu kılavuz içerisinde **anlamsal bireysel savunma teknikleri** stratejisini de bulabilirsiniz (bkz. Sayfa 20). Bu bireysel savunma yönteminde, kelimelerin doğduğu anlama saldırıyoruz.

Bu, AF bireyin negatif anlamlarla yüklü kelimeler kullanması ya da neyi kastettiğini bilmemesi durumunda kullanılacak son derece faydalı bir stratejidir. Özellikle üçüncü tarafların da dahil olduğu durumlarda, bu savunma yönteminin eğitici bir etkisi de olur.

Kullanabileceğimiz bir diğer stratejisi ise **yüzleşme** (bkz. Sayfa 22), yani sınırların çizilmesidir. Bu kılavuz içerisinde açıklanan farklı yüzleşme araçları, anti-feminist durumu kısa sürede ortadan kaldırmaya, yanıltıcı argümanları geçersiz kılmaya, diğer bir deyişle AF bireyi durdurmanıza yardımcı olur. Öfkenin salınması, net kurallar belirlenmesi, kabul edebileceklerimiz ve edemeyeceklerimiz arasındaki sınırın çizilmesi açısından yalnızca anti-feminizme karşı değil, genel anlamda da son derece faydalı bir stratejidir. Pedagojik bir etki yaratılması bile mümkündür.

Bunlar dışında başka stratejiler de var; ancak sonuçları genelde daha başarısız. Örneğin **karşılıklık** (nam-ı diğer "göze göz" stratejisi) nadiren etkilidir; çünkü bir güç eşitsizliği zemininde etkileşim içine girilir. Bu yüzden de, saldıran taraftan çok daha sert bir biçimde tepki verilmediği sürece, anti-feminist saldırıyı tersine çevirmek aynı anlam ve etkiyi yaratmaz. Claudine, anekdotunda (bkz. Sayfa 12) bu noktayı çok güzel özetliyor.

Söz konusu anti-feminizme tepki vermekse, kullanılacak sonsuz seçeneğimiz var. O halde herkes yerini alsın, hazır olun, başlıyoruz!

Örneğin MANİPÜLATİF YÖNTEMLERE dikkat edin.

Örneğin AF birey:

■ İlimlilik argümanını

kullanıyorsa: "Şikayet etmeyi bırak, senden daha fazla ezilen kadınlar var."

■ Olayı önemsiz ya da daha aşırılık içeren başka noktalara çekmek üzere provokatif bir yaklaşım içerisindeyse. Bunun en klasik örneği "Evet, ama erkekler de..." biçiminde başlayıp özellikle kadınları etkileyen bir problem hakkındaki diyalogu bozmaktır.

■ Asıl konu hakkında tartışmak yerine kolayca kaçarak sizin ağzınızdan çıkmamış, nahoş sözleri siz söylemişsiniz gibi davranıyorsa.

■ Konuyu kötü niyetli biçimde basitleştiriyorsa.

■ Size kişisel olarak saldırıyorsa; örneğin sizi sinirlendiğiniz, öfke gösterdiğiniz, kötü deneyimlerinize dayalı olarak böyle bir fikre sahip olduğunuz için eleştiriyorsa vb.

İlk başta bize karşıymış gibi görünen kadınların, yüz yüze konuştuğumuzda, bizi dinlemeye ve anlamaya çok daha açık ve yatkın olduklarını görüyorum. Erkekler, genelde çok daha savunmacı bir yapıya sahip. Bir grup içerisindeyken bu kadınlar, egemen konumun tarafında oldukları için belki doğrudan birer müttefik değiller; ancak yüz yüze geldiğinde onlarla diyalog kurmanın yolları var.

Natalia

Yaşadığım bölgedeki belediye meclisi seçimlerini kazandığımda, belediye başkanı, evlilik soyadımı kullanarak bana alaycı bir şekilde seslenmişti. Partnerimin ünlü bir aktivist olduğundan haberdardı. Hem kadın haklarına hem de siyasette cinsiyet eşitliğine yönelik kampanyalar yürüttüğüm için benim de feminist olduğumu iyi biliyordu. Tam bir muhafazakar, ataerkil, geveze bir adam... Bana bir nevi "kocam" sebebiyle orada olduğumu ve sadece onun izinden gideceğimi ima etmeye çalıştı. Ona "Karısının" adıyla seslenerek yanıt verdim. Hizmetimin geri kalan kısmında, bir daha beni bu şekilde küçük düşürmeye çalışmadı.

Claudine

Kaçış

Anti-feminist bir bireye yanıt vermeyi istememe ya da buna cesaret etmeme hakkımız var. Vereceğimiz kavgaları seçerken kapsamına, önceliklerimize ve enerji seviyelerimize göre hareket ederiz.

Stratejik olarak geri çekildiğinizde, bunun öz güveninizi zedelememesi açısından kendinize, feministler de dahil olmak üzere kimsenin mutlak güce sahip olmadığını hatırlatın. Bizler, göz kırpmadan her durumla başa çıkabilecek, kanının son damlasına kadar bu davayı savunacak süper kahramanlar değiliz. Gerektiğinde kaçış stratejisini seçmekten utanmayın; kendimize karşı ne kadar anlayışlı olursak kaçış stratejimiz de o kadar fayda sağlayacaktır.

Tüm diğer stratejilerde olduğu gibi kaçış stratejisi için de kullanıma hazır araçlar mevcuttur. Anti-feminist eğilimleri olduğunu bildiğiniz ya da size feminist olmanız dolayısıyla saldırmayı seven kişilerle iletişime geçmekten elbette kaçınılabilirsiniz.

Hayatta yapacak onca başka güzel şey varken neden kendinizi sürekli olarak aynı duruma maruz bırakasınız ki? Annenizin amcası, o bayramda orada olacak mı öğrenebilir ve gitmeyi ya da onun yanına oturmamayı tercih edebilirsiniz.

Eğer bu görüşmeden kaçınamayacak durumdaysanız ya da yüzleşme zorunluluğu olmadan yine de sahneyi AF bireye bırakmak istemiyorsanız, o nahoş tartışmalar hiç başlamadan **konuyu değiştirebilirsiniz**. Bunu üstü kapalı bir biçimde yapmak mümkün. Eğer annenizin amcası, yine hala bekar oluşunuza ve çocuğunuzun olmamasına taktıysa, konuyla ilgili ama yine de tartışmayı başka yöne çekecek bir şeyler sorarak lafını bölün. Örneğin: "Çocuk dediniz de aklıma Oya geldi. Sahi o ne yaptı, Ömer'in doğumundan sonra pek görüşemedik. Dede olmak nasıl bir duygu?" Eğer AF birey gerçekten sinirlerinize dokunuyorsa, konuyu çok daha net bir biçimde değiştirebilirsiniz: "Acaba başka bir şeyler mi konuşsak? Önerisi olan var mı?" ya da "Çocuk dediniz de... Doğal gaza yine zam gelecek diyorlar, doğru mu?" Konuyu bu kadar net bir biçimde değiştirerek fikir ayrılığınızı belli edebilirsiniz. Eğer birisi lafı değiştirdiğinizi ima ederse, yine konuyu değiştirerek yanıt verebilirsiniz: "Evet, ben o zaman konuyu yine değiştireyim. Geçenlerde içsel huzura ulaşmayla ilgili bir kitap okudum; insanın kendini huzurlu hissedebilmesi için yapabilecekleri saymakla bitmiyor."

Bazı feministler, kaçıp gitmenin kendilerini güçsüz gösterebileceğini düşünürler. Siz de böyle düşünüyorsanız, **giderken başınız dik olsun!** Anti-feminist açıklamalara katılmadığınızı ifade etmek için tartışmanın içine dalmanız gerekmez. Söyleyecek bir şey bulamadığınızda ya da fazla enerji harcamak istemediğinizde, sözlü olmayan sinyaller verebilirsiniz. İç çekin, gözlerinizi devirin ya da AF bireye doğru ciddi bir ifadeyle bakıp onaylamadığınızı gösterecek biçimde başınızı sallayın. Sözlü kaçış stratejisinde, o an içinde ne yapacağınızı belirtebilirsiniz. "Ben şimdi gidiyorum", "Bu soruya yanıt vermeyeceğim", "Şimdi konuyu değiştiriyorum" vb. Bu şekilde utanmadığınızı, saklayacak bir şeyiniz olmadığını, korkmadığınızı ve anti-feminizme maruz kalmak istemediğinizi göstermiş olursunuz. Bu da sizin en doğal hakkınız.

Bazen kendi kendimize "Acaba tartışmaya girmem mi, yoksa girmesem mi?" diye sorarız. Geçen gün birkaç tanıdığımın sohbet sırasında, durumun çok dengesiz olduğunu ve tartışmaya katılmak istemediğimi düşündüm. Karşımda iki kişi vardı ve bu yüzden dezmeyeceğini fark ettim. Müdahale etmemek için kendimi zor tutuyordum. Gerçekten zorlandım çünkü beni provoke etmeye çalışıyorlardı. Ama olay sonrasında kendimi çok daha iyi hissettim; bazen tartışmaya girmek için çok daha pozitif bir moda girmeyi beklemek gerekiyor bence. Çünkü daha sonra masadakilerden birisiyle konuşma fırsatım oldu ve çok iyi geçti. Çok iyi geçti diyorum çünkü tepki vermemeye karar verdim, kurban olmamayı seçtim ve hiç canımı sıkmadım.

Lison

Tatilde çok işime yarayan bir çözüm buldum. Sadece "Madem bu kadar merak ediyorsun, feminizm hakkında 150 yıllık kaynak var, biraz aç oku." diyorum. Çünkü her feminizm konusu açıldığında herkese açıklama yapmaktan ve tartışmaktan bıktım. İstatistikleri ezberle bilmiyorum, ayaklı kütüphane de olmadığım için çok çabuk kenara sıkışmış gibi hissediyorum.

Karima

Tartışma

AF birey ile o anda tartışmaya girmeye degeceğine karar verdiniz. Hayhay; ama önce argüman alışverişinin hedeflerini bir netleştirilim. İki olasılık var. Tartıştığınız kişiye doğrudan hitap ediyor olabilirsiniz; bu durumda hedefiniz AF bireyin fikirlerini değiştirmek olacaktır. Ya da masadaki diğer misafirler ya da halka açık bir tartışmanın izleyicileri gibi dolaylı yoldan üçüncü bir tarafa sesleniyor olabilirsiniz. Bu durumda hedefiniz, dinleyenlerin görüşünüze ikna olmalarını ya da en azından muhalifin anti-feminist görüşlerine karşı başışıklık kazanmalarını sağlamak olacaktır.

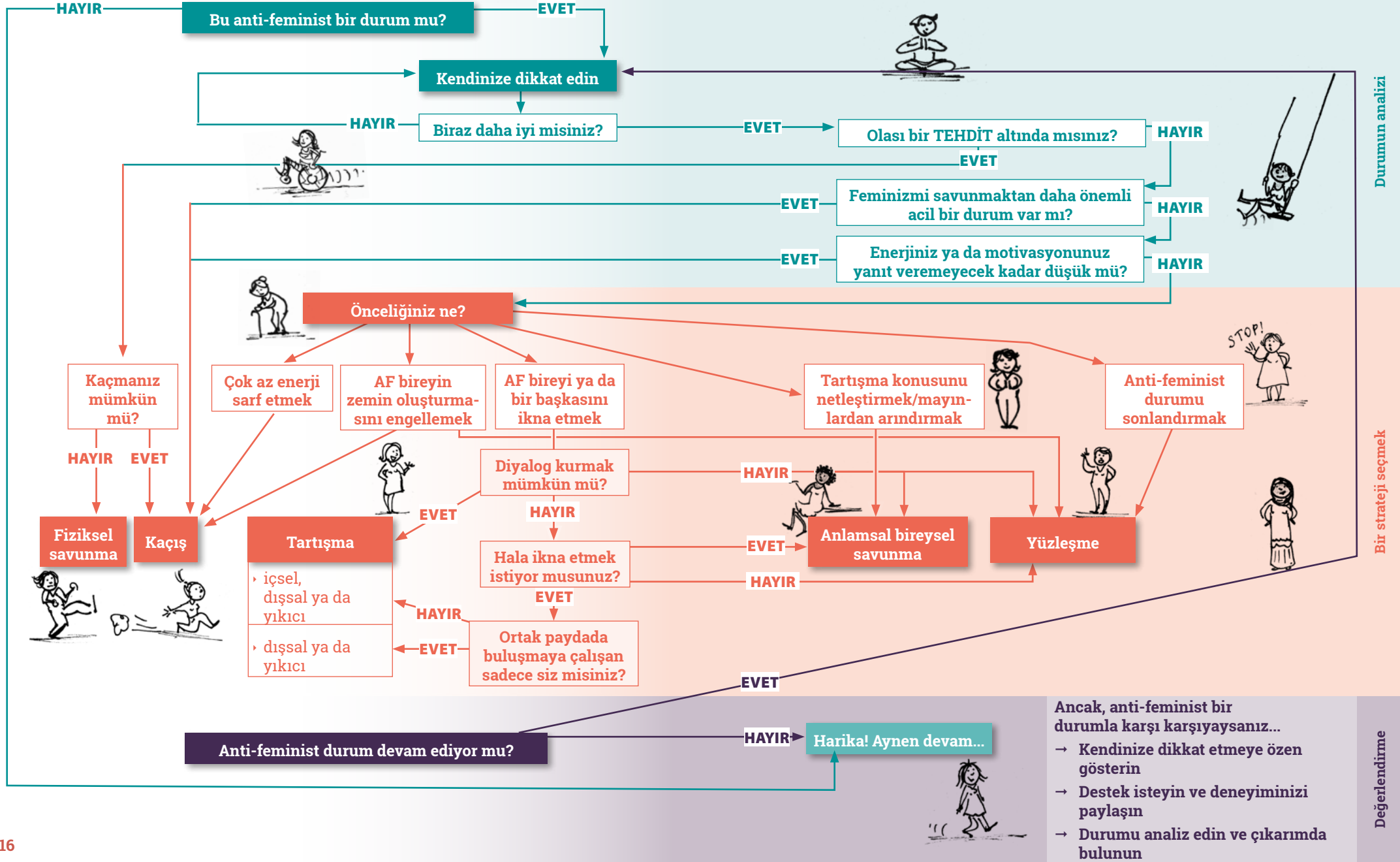

Büyük bir coşkuyla başlayıp en etkili argümanları, verileri, alıntıları, istatistikleri sunarak görüşünüzü savunduğunuz bitmek bilmeyen tartışmaları bilirsiniz; tartışma uzadıkça sinirlenir, öfkelenir ve hiçbir ilerleme kaydetmeden sonunda tüm enerjinizi kaybettiğinizi fark edersiniz. Bu gibi durumların çok farklı nedenleri olur. Çoğunlukla diyalogun koşulları sağlanmamıştır. Bu durumda, daha iyi sonuç verebilecek bir strateji seçilmemiş olabilir. Başka durumlarda ise farklı tartışma biçimlerini birbirine karıştırmış olabiliriz.

Tartışmayı daha verimli sürdürebilmek için üç farklı tartışma biçimi arasındaki farkları öğrenmemiz gerekir. Karşı tarafı içeriden çökertmek için **içsel tartışma** yönteminde, diğer tarafın ideolojik ilkelerini kabul ederiz. Ya da paylaştığımız bazı temel ilkeler (ör. ayrımcılığa uğramama hakkı) olduğu düşüncesiyle (iyimser biçimde) hareket edip AF bireyin yanlış çıkarımlarda bulunduğu farz ederiz. Bu strateji, özellikle cinsiyetçi oluşumda görülen çifte standartları belirgin hale getirmemize yarar: "Sokakta rahatsız edilmem sebebi olarak çok kadınsı giyinmemi gösteriyorsun. Ama geçen gün de mesleki kariyerimde yükselmek istiyorsam bakımlı olup düzgün giyinmem gerektiğini söylemiştin. Neden sokakta rahatça yürüyebilmek ya da kariyerimde yükselmek arasında seçim yapmak zorunda kalıyorum?" ya da "Cinsiyete dayalı iş bölümünü doğal seçilimin bir sonucu olarak yorumlayamayız; kadınların yalnızca çocuklardan ve evden sorumlu olması doğal seçilime olumlu değil tam tersi olumsuz yönde etki eder."

Diğer bir strateji olan **dışsal tartışma** ise AF bireyin ideolojik temellerini kesin bir biçimde reddetmemize yarar. Bu stratejiyi kullandığınızda, ideolojik sürecin en zıt ucunda duran bir AF bireyi ikna edebileceğinizi düşünmeyin. Burada ilkelerimiz çatıştığından tartışma eşit bir düzlemde gerçekleşir. Bulduğunuz konuma yakın bir AF birey ya da kendi dinleyici kitleniz söz konusu olduğunda bu işe yarayabilir. "Aynı işi yaptığım halde erkek meslektaşlarıma oranla daha az kazanıyor olmamı biyolojik yapımın belirliyor olması düşüncesini hoş görmüyorum." Ya da: "Cinsiyete dayalı iş bölümü evrimin bir sonucu bile olsa, bunu kabul etmek zorunda değiliz. Evrim sonucu kollarımızı da kaybettik ama sokakta çıplak gezmeyoruz."

Tüm seçeneklere genel bakış

Bir diğer strateji olan **yıkıcı tartışma** ise mantık aracılığıyla bir tezi kanıtlama ya da çürütme amacı gütmeyen. Daha mütevazı bir yaklaşımı olan bu stratejide daha çok anti-feminist ideolojinin yapısı hakkında bilgi toplarız. Farklı açılardan bakmayı öneririz, diğer insanları eleştirel olarak düşünmeye davet ederiz. Anti-feminizmin tehlikelerini ifşa edebilmek için önce onun söylediklerine güvenmemiz gerekir. Bunu sağlayabilmek için kendinizi feminist kimliğinizle görünür kılmamız gerekmez. Burada hedefimiz anti-feminizmi destansı bir savaşla yenmek yerine onu bayat, sıkıcı, demode göstermek ve kendi kendisini yok etmesini sağlamaktır. Anti-feminizmin hoşgörülü bir tavır takınması yeterli değildir; en ufak bir güç değişimi yaşandığında anti-feminizm tüm silahlarını kuşanarak karşınıza çıkacaktır. Bu yüzden tüm bu tehlikeleri, cinsiyetçi adaletsizlikleri ve hatta "hayırsever görünümlü cinsiyetçiliği" tamamen demode olana kadar ifşa etmemiz çok önemlidir.

Kullanabileceğimiz çok sayıda yıkıcı yöntem vardır:

■ **Kaygan zemin argümanı** anti-feminizmi izlediğimizde kullandığımızda sonumuzun ne olacağını gösterir. "Demek kadınlar doğaları gereği bilim alanında yetersiz. Bu demek oluyor ki yemek pişirme, bulaşık makinesini programlama ya da hemşirelik yapma gibi görevleri erkekler üstlense çok daha iyi olacak."

■ **Yerine koyma argümanı** AF bireyin yanıltıcı argümanlarını görünür kılmak üzere, bir zulüm türünü alıp yerine başka bir türü koyar. "Feminist toplantılarımızı sadece kadın katılımcılara açık tutacağımız için kişisel olarak hedef gösterilmiş gibi hissettiğini söylüyorsun. LGBT+ topluluğundan kişilerle ya da sözleşmesiz çalışanlarla toplandığınızda şikayet ettiğini nedense hiç duymadım."

■ **Hafıza çalışması** geçmişte yaşanan vahşetleri hatırlatarak genç nesillere bugünün anti-feminizmine direnmemizin neden önem arz ettiğini gösterir. "1975 senesinde Belçika, evlilik içerisinde eşitlik kanunu kabul etti. O sırada evliliğinin 5. yılında olan annem, o tarihe kadar hep kocasının sözünü dinlemek zorunda kalmış, onun onayı olmadan banka hesabı bile açamamıştı." Ya da: "Kürtaj yine yasaklanırsa 60'lı yıllara geri döneceğiz; güvenli bir biçimde gizlice kürtaj yaptırmaya parası yetmeyen çaresiz kadınlar, sağlıklarını ve hayatlarını tehlikeye atacak koşullarda kürtaj olacak."

■ **Eleştirel mesafe**, nam-ı diğer "uzaylı izlemci", anti-feminist söylevi kendisini savunmaya, açıklanamaz olanı açıklamaya çağırır. "Dünyayı ziyaret eden bir uzaylıya, mesleki eğitimin ya da meslek seçiminin insanların cinsel organlarına bağlı olması gerektiğini nasıl açıklarsın?"

KAÇINMANIZ GEREKEN TUZAKLAR:

■ **Tartışmanın gerçekleşeceği ortak zemin arayışında tek kalmanız.**

Çözüm: Dışsal ya da yıkıcı tartışma biçimine geçiş yapın.

■ **Asgari koşulların sağlanmadığı ortamda tartışmayı sürdürmek.**

Çözüm: Yüzleşmeye geçiş yapın (bkz. Sayfa 22).

■ **Suçlama ve eleştirilere karşı kendinizi savunmak. Kendinizi ne kadar savunursanız insanlar o kadar şüpheye düşer.**

Çözüm: Saldırıya yanıt vermeyeceğinizi açıkça belli edin ve sınır çekin (bkz. Sayfa 22).

■ **İnançlar karşısında argüman kullanmakta ısrarcı olmak. Tartışılmadan inanılan şeyleri hiçbir argümanla yıkamazsınız.**

Çözüm: Bunların inanç konusu olduğunu açıklayın (ör. zırh cümlesi, Sayfa 23) ya da yıkıcı tartışmaya başvurun.

En sinirime dokunan şey, genel toplumsal gerçekleri analiz ederken, bazı insanların kendilerinden örnek vererek tartışması. Kendi hayatını örnek gösterip feminizmin artık gerekli olmadığını, kadınların tüm çabalarını elde ettiklerini iddia eden kişi bir kadın olunca, durum daha da sinir bozucu bir hal alıyor. Ben her seferinde "Tebrikler, ama anekdotlarla toplumsal eğilimleri birbirine karıştırmayalım. Senin kadar başarılı olan tüm o kadınlar şu an nerede?" diye yanıtlıyorum bu insanları.

Stéphanie

Bence insanlar feminist olmaya çok hazır değil; herkesi bu anlamda değiştirecek olan da bizler değiliz. Çoğu zaman kendi kendime "Şu kişiyi ikna etmem lazım" diyorum; ama bu çok vakit alan bir iş. Ne söylüyorsak, ilk olarak aynısını kendimize söylemeliyiz. Tartışmamızın asıl sebebi sadece öyle istiyor olmamız. Öncelikle kendimizle tartışmalıyız.

Natalia

Anlamsal savunma

Feminizmi hatalı temsil eden kelimeler ya da sizi feminist kimliğinizde provoke eden sözler, anti-feminist bir durum olarak nitelendirilebilir. Anlamsal savunma, tartışma (belirli seviyede bilgi alışverişi olması sebebiyle) ve yüzleşme (hedefin söz konusu durumu sonlandırmak olması sebebiyle) arasında konumlanan bir stratejidir. Adından da anlaşılacağı gibi amaç, kelimelerin anlamlarına ilişkin karmaşa yaratmak ya da bu karmaşayı netleştirmektir.

İlk anlamsal savunma tekniği, söz konusu **terimin yeniden tanımlanması** olarak açıklanabilir. Basit bir örnekle başlayalım. Feminizmle ilgili duruşunu bilmediğiniz birisi, size feminist olup olmadığını soruyor. Bu noktada kendi duruşunuzun karşı tarafta nasıl bir etki yaratacağını bilmiyorsunuz. Bu bir röportajda soruluyor ise kesin bir yanıt çarpıtılabilir. Bu yüzden tam olarak neyi kastettiklerini netleştirmek mantıklı olacaktır. Mesela şu şekilde: *"Feminist derken herkesin aynı haklara, aynı olanaklara sahip olması gerektiğini düşünen bir bireyi kastediyorsanız, evet, ben feministim."*

Yine buna benzer bir diğer teknik ise **onaylama** olarak bilinir. AF bireyin sözlerine katılmak sezgisel olarak yanlış görünse de dövüş sporlarındaki mantığa yakındır. Temel fikir, saldırganın hızını alıp kendisine karşı kullanmaktır. AF birey, cinsiyetçi şakalarına gülmediğiniz için mizah duygunuzun olmadığını söylüyor ise onaylama yaparak onu beklenmedik bir yöne çevirebilirsiniz: *"Haklısın, cinsiyetçi mizah duygum sıfır / ben bu tür mizahtan hiç anlamıyorum."* İlkemiz çok basit: Anti-feminist yorumun problemleri kısmını alıyoruz ve tamamen katılacağımız biçimde değiştiriyoruz. Bu sayede karşı tarafa ödün verdiğimiz için, AF birey kazandığı puanı kaybetmek istemediği sürece tekrar saldırmıyor.

Anlamsal savunmanın bir diğer faydalı aracı ise **panzehir sorusu**. Bu, özellikle AF bireyin size zehirli (toksik) sözlerle yaklaştığı durumlar (imalar, etiketler, eleştiriler) için son derece elverişli bir strateji. Panzehir sorusuyla, anlamamış gibi yapılır ve bir tanımlama istenir. Zehirli sözler yalnızca müphem kaldıklarında etkili olduğundan (ve genelde hiçbir şey ifade etmediğinden) bu sözlerin anlamlarını aydınlığa kavuşturmak, AF bireyin kötü emellerini açığa çıkarır, yavaşlamasını sağlar ya da kastettiği şeyi açıklamasını zorlaştırır.

Kendinizi feminist olarak değerlendiriyor musunuz sorusuna geri dönelim: Bu soruya bir panzehir sorusuyla da yanıt vermek mümkün (Tabii ki bu feminizmin sizin için zehirli bir kelime olduğu anlamına gelmiyor; lakin AF birey için olabilir): *"Feminizm derken neyi kastediyorsunuz?"* Karşınızdaki kişi size feminizme ilişkin kabul edilebilir bir tanımlama verebilir. Bu durumda *"Evet, feministim."* biçiminde yanıt verebilirsiniz. Ya da size her zamanki klişeleri sayabilir; bu durumda

bir sonraki stratejinize karar vermeniz gerekecektir. Bu sefer stratejiniz, daha bütün halinde bilgilere dayalı olacaktır. Daha sofistike bir yanıt (hem feminizmin çeşitliliğini göstermeniz hem de karşınızdaki kişinin cahilliğine işaret etmeniz açısından) şu biçimde olabilir: *"Hangi feminizmi kastediyorsunuz? Liberal mi, radikal mi, materyalist mi yoksa kesişimsel mi yoksa özcü mü?"* Elbette bu noktayı netleştirmedikleri sürece bir önceki soruya geri dönmeyecektir.

Panzehir sorusu, özellikle eleştiri durumunda büyük fayda sağlar. Eğer karşınızdaki AF birey, feminizmin çok ileri gittiğinden şikayet ediyor ise hangi noktadan sonrasının çok fazla olduğunu sorun. Kendinizi feminist olarak tanımladıktan sonra aşırıya kaçtığınızı düşünüyorsa, aşırıya kaçmadan hangi noktaya kadar feminist olabileceğinizi sorun. Uygun panzehir sorularını yanınızda taşıyarak anti-feminist eleştirileri paramparça yapmaya hazır olun!

ONAYLAMAYA ÖRNEK:

■ AF Birey: *"Ne zaman feminizm konusu açılırsa, agresifleşiyorsun."*

Siz: *Evet. Cinsiyetçi eşitsizliğin olduğu bir ortam, sinirlenmek için iyi bir sebep; özellikle de bundan mustarip olan kişiler için. Kendimi bu denli iyi kontrol edebilmekten gurur duyuyorum."*

■ AF Birey: *"Feminizm, erkeklere karşı ayrımcılıktır."*

Siz: *"Evet, bu terimin akılları çok karıştırdığını feministler olarak biz de kabul ediyoruz; ama daha iyisi bulunana kadar bu şekilde kullanmak zorundayız. Senin başka bir önerin var mı?"*

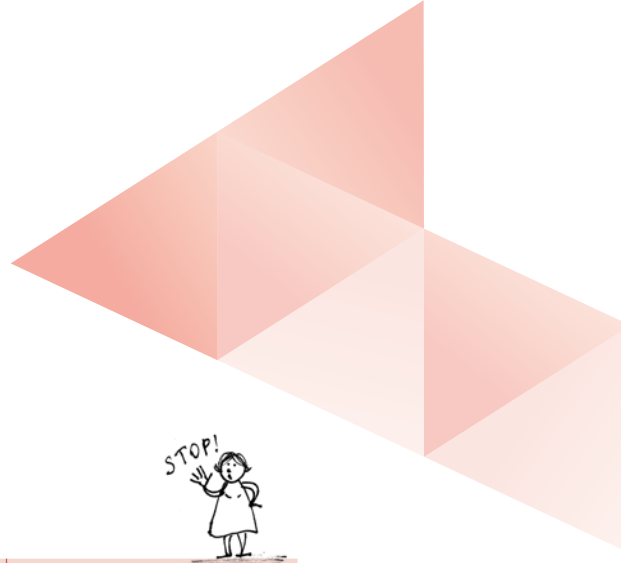
■ AF Birey: *"Sürekli kadınlara uygulanan şiddeti konuşmaktan bıktım; kimse erkeklere uygulanan şiddeti konuşmuyor."*

Siz: *"Erkeklere uygulanan şiddete bu denli karşı oluşun beni çok mutlu etti. Bu endişelerini eyleme nasıl döküyorsun?"*

Yüzleşme

Garance okuyucuları, yüzleşme konusunda çok net bir tercihimiz olduğunu iyi bilir. Stratejimiz, beğendiğimiz ve beğenmediğimiz şeyler, kabul edebileceklerimiz ve edemeyeceklerimiz arasında net bir sınır çizmektir. Bu sınırlar, elbette her feminist için farklı olabilir; peki ama biz bu sınırları nasıl belirliyoruz? Tecrübelerimiz sonucu tam da bu amaca yönelik bir sürü aracımız bulunuyor.

Aşağıda açıkladığımız **üç cümle tekniği** size tanıdık geliyor olabilir. Biz yine de bunu anti-feminizme karşı (daha etkili) biçimde kullanabilmeniz için bazı açıklamalar hazırladık. Bu kılavuzda bahsi geçen başka durumları ya da kendi deneyimlediğiniz durumları kullanarak bu üç cümleyi oluşturma egzersizleri yapabilirsiniz. Neredeyse her şeye bir cevabının olduğunu göreceksiniz!

1. cümle AF bireyin davranışını anlatır sizi rahatsız eden yanlarını	2. cümle Sizin hislerinizi anlatır AF bireyle ilgili hisleriniz	3. cümle alternatif sunar AF bireyin davranışına ilişkin, gerçekleşmesini istedikleriniz
Hiçbir görüşümü dinlemiyorsun.	Dinlendiğimi hissetmiyorum.	Dinlemeyeceksen, tartışmayı bitirmek istiyorum.
Feministlerin erkek egemenliğini tersine çevirerek erkeklere hükmetmek istediğini söylüyorsun.	Buna çok şaşırıyorum.	Feminizm içerikli kitaplar okumanı öneririm.
Mesleki unvanlarda cinsiyet takısının bulunup bulunmamasına aldırılmamam gerektiğini söylüyorsun.	Bana akıl verildiğini hissediyorum.	Siyasi görüşlerimde nelere öncelik tanıyacağımı bilecek kapasitede olduğumu kabul et.
Beni hiç söylemediğim şeylerle suçluyorsun.	Bu beni çok rahatsız ediyor.	Lütfen tartıştığımız konuya dönelim...
İki hafta önce, sen...	O sırada tepki vermeyecek kadar şaşkındım.	Artık böyle bir şeyin tekrar etmesini istemediğimden eminim.

Feminizmden bahsettiğimizde, insanlar, sistemli biçimde olayı kişiselleştiriyor. Ben feminizmin tanımını siyasi bir çerçevede ele almak istiyorum. Birisi kalkıp bana "Evet, ama benim erkek arkadaşım çöpü dışarı çıkarıyor." dediğinde ben de "Tamam, ama şimdi erkek arkadaşını konuşmayalım" diyorum. Karşımdaki kişi sürekli kendisini ve partnerini savunma eğiliminde diye karşımdaki kişinin ilişkisini analiz etmek istemiyorum. "Evet, ne güzel, ama şimdi biraz daha geniş ölçekli mi düşünelim?" diyorum.

Fatima

Kendinizi bu üç cümle uygulamasıyla sınırlandırmak istemiyorsanız, kullanabileceğiniz başka araçlar da mevcut. Mesela **kalkan cümle** sayesinde AF bireyin söylediklerini yeniden boyutlandırabilir, bu sayede AF bireyin ve bu sözlerin gücünü yok edebilirsiniz. Şöyle ufak bir örnek verilebilir: "Yani, konuya o şekilde de bakmak da mümkün.." Bu cümle, başka bir açıdan da bakılabileceğini, bunun tek olası yorum olmadığını ifade eder. Daha direkt olan kalkan cümlelere örnek olarak: "Bu da bir fikir." ya da "Bahsettiğiniz bir inanç, olgu değil." verilebilir. Bir şövalyenin kalkanı gibi, hiç tartışmaya girmeden, AF bireyden gelen argümanların hızını kesebilirsiniz.

Manipülasyon tekniklerine karşı kullanılacak bir başka faydalı strateji ise iletişim sırasında olup bitenleri **ifşa** etmektir. "Açıklamalarımı basitleştirip değiştiriyorsun." "Hiçbir görüşüme yanıt vermiyorsun." "Niyetim hakkında varsayımlarda bulunduğunu görüyorum." Bazı durumlarda saldırılar çok daha karmaşık olabileceğinden söz konusu ifşa da karmaşık bir yapıya dönüşebilir:

AF Birey: "Suudi Arabistan'da ya da İran'da yaşayan kadınlar hakları için savaşıyor ve bu çok anlaşılır bir durum. Ama Avrupa'daki kadınların şikayet etmesini gerektiren bir şey olduğunu düşünmüyorum."

Siz: "Farklı zulüm türlerini karşılaştırarak beni doğrudan etkileyenlere karşı savaşıma hakkımı yok sayıyorsun. Sırf daha kötüsü olabilirdi diye her şeyi hoş görmek zorunda değilim."

Benzer şekilde size saldıran AF bireyin **motivasyonunu sorgulama** yöntemini seçebilirsiniz. Bu strateji, AF bireylerin eline ayna tutuşturmaya benzer; gizli motivasyonlarını görüp kabullenmek ya da davranışlarını değiştirmek zorunda kalırlar.

AF Birey: "Neden bu kadar agresifsin?"

Siz: "Gerçekten çok komik; ne zaman feminizm tartışılrsa, argümanı kalmayanlardan hep aynı kınamayı duyuyorum. Senin de mi argümanın kalmadı?"

Buna benzer yöntemler kullanarak hem zarifçe hem de çok fazla düşünmeden, anti-feminist bir durumu kendi tarzınıza uygun olarak dilediğiniz zaman sonlandırabilirsiniz.

anekdotlar

Çalıştığım yerde, kadınlara uygulanan şiddet konusunda herkese açık bir şekilde konuşmam gerektiği zamanlar oluyor. Her seferinde, en az bir kişi çıkıp erkeklere uygulanan şiddet konusunu açıyor. Konuya ve o güne göre yanıtım değişebiliyor; ama bana çok faydası dokunan bir yanıt buldum: "Ne zaman kadınlara uygulanan şiddeti konuşmak istesek, bu konu sistemli bir biçimde buraya taşınıyor. Yayaların başına gelen trafik kazaları hakkında bir konferans veriyor olsaydım kimse de kalkıp beni bisiklet sürenlerin yaşadığı kazaları konuşmuyorum diye eleştirmezdi. Bu da şiddetin, trafik kazalarının aksine, cinsiyetçi bir baskı sistemi içerisinde ortaya çıktığını göstermektedir. Toplumun bu bakış açısı da bizi, kadınlara yönelik şiddeti görmezden gelmeye zorlamaktadır."

Irene

Okul yöneticilerinin şiddetin önlenmesine ilişkin atölye çalışmalarlarıyla ilgili gerçekleştirdiği bir toplantı sırasında, ben de kendi organizasyonumu tanıtip feminizme dayalı bireysel savunma düşüncelerimi anlattım. Bir erkek çok hararetli biçimde "Ben şu kadar senedir dövüş sporlarıyla ilgileniyorum, sizin o anlattıklarınız işe yaramaz! Öyle iki günle olacak iş değil o. Birisi saldırırsa kendinizi koruyabileceğinizin garantisi var mı?!" diye söylendi. Sükunetimi hiç bozmadım; "Haklısınız, işe yarar mı yüzde yüz emin değiliz; nihayetinde saldırıya maruz kaldığımızda nasıl tepki vereceğimizi önceden kestirmek çok zor. Peki siz, şu kadar senelik dövüş sporu tecrübenizle, bir saldırı halinde tepki verip veremeyeceğinizi garanti edebilir misiniz?" diye sordum. Hiç yanıt vermedi, iyice sinirlendi. İkna edemedim biliyorum, ama en azından, dinleyiciler arasında başıyla onaylayıp bana katılan insanlar görmek beni çok tatmin etti.

Pauline

Sekiz kişiyle birlikte yaşıyorum, haftalık toplantımızda, belki de yüzüncü kez, çok cinsiyetçi bir görev dağılımı olduğunu dile getirdim (erkekler için tadilat işleri, kadınlar için oturma odasını düzenleme, temizlik, misafirleri karşılama, çocuklarla ilgilenme). Bunun üzerine erkek oda arkadaşlarımdan biri: "Böyle şeyleri gündeme getirdiğinizde (yani: feminist bir bakış açısıyla konuştuğunuzda) suçluluk duyuyor ve ne yapacağımı bilmiyorum." dedi. Sanki benim sorunummuş gibi onu rahat hissettirecek şekilde fikirlerimi paylaşmak için yollar arayacakmışım. Hissettiği suçluluk duygusunun benim sorunum olmadığını ve sorunun çözümüne herhangi bir katkısı olduğunu düşünmediğimi söyledim.

Maud

Cinsiyetçi şiddet konulu bir film kulübü oturumuna moderatörlük yaptım. Bir şekilde konu, nezakete geldi. Tartışmayı yeniden başlatmak için şu soruyu sordum: "Nezakete, samimiyet ile eş anlamlı mıdır?" Hemen sonrasında izleyiciler arasından, (tanıdığım) bir erkekten ağır bir tepki geldi: "Yemin ediyorum, Ernestine, dayanılmazsın, nefes aldırılmıyorsun. Sen her yaptığımızı sorgulamadan bir şey yapamazsın. Seninle ne özelde ne de mesleki anlamda hiçbir şey yapmak istemiyorum." Onca insanın önünde, on dakika boyunca, saydırdı durdu. Bir şekilde kendisini susturdum. İzleyicilere bu müdahalenin belirli bir olaya ilişkin olarak yönelttiğim sorudan sonra geldiğini, bunun kişisel bir saldırı olduğunu ve kökleşmiş davranışların sorgulandığı durumlarda, bu tür saldırıların oldukça sık görüldüğünü açıkladım.

Ernestine

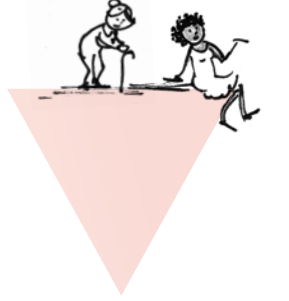
Peki ya sonra?

Kendinizi anti-feminist bir durumun sonucunu yaşarken buluyorsunuz. Tebrikler! Nasıl tepki verdiğiniz ya da tepkinizden memnun olup olmamanız önemli değil; öncelikle çok zor bir deneyim yaşadığınızı kabul etmelisiniz. Bu zor durumda bulunmanın sizin suçunuz olmadığını ve bu zor koşullarda elinizden gelenin en iyisini yaptığınızı kendinize hatırlatmanız gerekiyor. Ama işimiz bitmiş değil!

Her şeyden önce, anti-feminizmin üzerinizde yaratabileceği olumsuz etkileri azaltmamız lazım (bkz. Öz Bakım, Sayfa 7). Kendinize en iyi gelen kişisel bakım stratejilerini uygulamaya koyulun ve en önemlisi yaşadığınız deneyimi, hakkında konuşarak, yaratıcılığınızı kullanarak ya da aktivizm yoluyla ifade etmenin yollarını bulun. Belki anti-feminizm üzerine bir blog açmak istersiniz? Size iyi gelen ve sizi yargılamadan dinleyerek yardım sunan insanlardan destek alın. Kendinize karşı anlayışlı, minnettar ve dürüst kalarak kendinizle dost olun!

Bazı anti-feminist durumlar, hangi ülkede yaşadığınıza bağlı olarak adli süreçlere konu olabilir. Örneğin Belçika'da yürürlükte olan cinsiyetçilik karşıtı yasa, sizi toplum içerisinde ya da internet üzerinde kadınlığınız üzerinden kişisel olarak kötüleyen, aşağılayan AF bireylere karşı dava açmanızı mümkün kılar. AB Ayrımcılıkla Mücadele Direktifi, siyasi inançlara dayalı ayrımcılığı kapsamına almıştır. İşe alımlarda veya mal-hizmet erişiminde anti-feminist ayrımcılık yapılması durumunda, herhangi bir AB ülkesindeki ayrımcılıkla mücadele kurumuna şikayette bulunma hakkınız vardır.

Anti-feminizmle yüzleşme kabiliyetinizi geliştirmeye devam etmek isterseniz, deneyiminizin analiz edilmesi gerekir. Eksikliklerden ziyade nelerin yolunda gittiğine odaklanırsanız, değişim ve öğrenim açısından ilerlemiş olursunuz. Şu ya da bu aracı kullanmadığınız için suçluluk duymak yerine, yapabildiklerinizi analiz etmeye odaklanın. Anti-feminist durumu çabucak tespit edebildiniz mi? Sakin kalabilmeyi başardınız mı? Stratejik bir seçim yapabilecek biçimde durumun risklerini analiz edebildiniz mi? Tüm bunlar, sözlü olarak yanıt verebilmeniz için gereklidir. Sözcük seçiminizde yanılığa düştüğünüz durumlar olmuş olabilir; yine de bazı temel bilgilerin kontrolü sizde ve bu noktadan ilerlemek sizin için daha iyi olacaktır.

Tepki verme konusunda daha da gelişebilmek için her türlü anti-feminist durumu, bildiklerinizi geliştirmek adına bir fırsat olarak kullanın. Bu kılavuzda yer verilen tüm farklı olasılıkları kullanarak tepki verme şeklinizi değiştirin. Örneğin, "gerçek" feminizmin ne olduğunu anlamanızı isteyen bir erbilmişle karşılaştıysanız güçlü kaçış, tartışma, anlamsal savunma veya yüzleşme yöntemleriyle nasıl cevap verebileceğinizi düşünün. Farklı yanıtları bir kenara yazın veya beyninize tüm seçenekleri daha iyi entegre edebilmek adına bir arkadaşınızla bu farklı versiyonları canlandırın. En sevdiğiniz tepkileri, size yardımcı dokunanları ve sizi daha iyi hissettirenleri, duygusal yükü hafifletenleri ve zevkli bulduklarınızı seçin. Bu sayede bir sonraki deneyiminizde bunları kullanmak daha kolay olacaktır ve emin olun bir sonraki deneyim sizi bekliyor olacaktır!

Tatmin edici yanıtlar vermiş olabilirsiniz. O halde bu başarıyı paylaşmak, öz güveninizi artırmak ve aynı zamanda diğer feministlerin bu deneyimlerden faydalanmasına izin vermek iyi bir fikir olabilir. Bazı feminist grup veya organizasyonlarda "Hafida'nın yanıtı", "Melanie'nin itirazı" gibi başlıklar altında başarılı yanıtlar paylaşılmaktadır.

Bu kılavuzun size fikir kattığını ve çok iyi tanıdığımız anti-feminist durumlara tepki gösterebilmeniz adına size ilham verdiğini umuyoruz. Direnişin keyfini yeniden hissettiyseniz, en büyük arzumuzu gerçekleştirdik demektir. Ne olursa olsun, kötü ya da iyi tüm deneyimlerinizi duymak isteriz. Bu, feministleri destekleyecek araçlar geliştirmemize de yardımcı olacaktır.

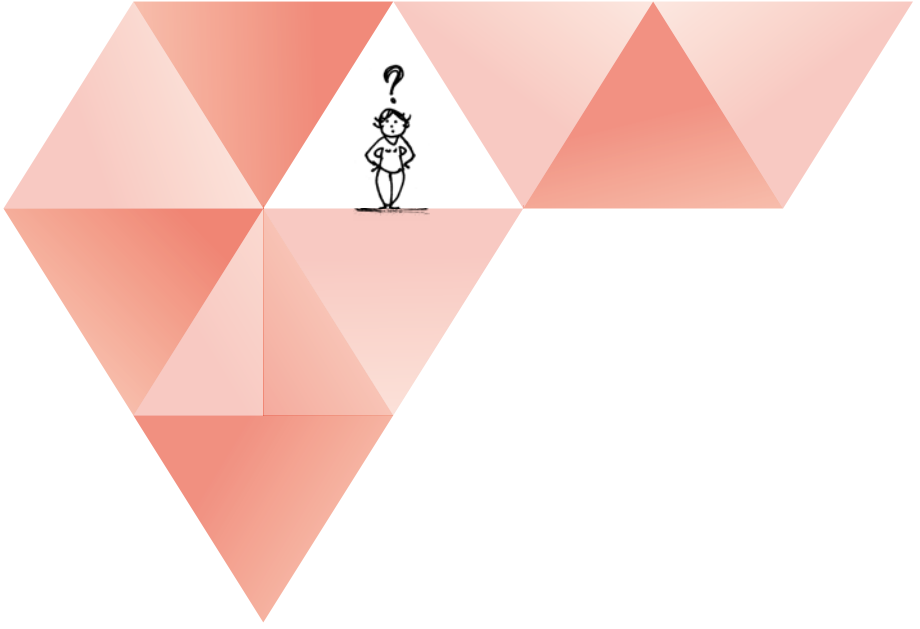
Sosyal medyada bolca vakit geçiriyorum, feminist grupları da orada buluyorum. Buluşabileceğimiz bir çok etkinlik düzenleniyor. Yine de bu grupların düzenlediği buluşmalar sürekli değil, belki üç kez buluşma oluyor, bazen sadece bir kez buluşuyoruz. Sonra sessizlik; çünkü herkesin programı çok dolu. Ben genelde çok farklı şeyler deniyorum, etkinliklere katılıyorum, sonunda bir yerde bir şekilde anlaşmış birileriyle tanışıp arkadaşlık kuruyorsun. Benim için sosyal medya bu, birebir karşılaşmalar için aracı bir ortam.

Constance

Feminist olduğumu söylemekten neden mi çekiniyorum? Çünkü bu kısır bir döngü. Öyle çok kötü deneyim yaşadım, kendimi o kadar çaresiz ve savunmasız hissettim ki artık bu gibi durumlardan korkar oldum. Ancak anti-feminizmi nasıl tanıyabileceğimizi öğrenebileceğimizi destek gruplarına ve konferanslara katılarak daha verimli bir döngüye girebiliriz. Açıkçası ne zaman içine kapandığım duvarların dışına çıksam, deneyimlediğim şeyleri başkalarının da yaşadığını görüyorum ve sanki onları bir tek ben yaşıyormuşum hissi, o yabancılik duygusu yok oluveriyor. Yaşadıklarımızı diğer ağzardan, kendi örnekleri üzerinden dinledikçe gülesim geliyor; "Bunu benden önce yaşamış on, yirmi hatta yüz kadın daha varmış." diyorum kendi kendime. Bu beni çok rahatlatıyor, çünkü nerede bulunduğumu anlamış oluyorum. Feministim derken biraz daha az korkuyorum, çünkü artık o duyguların yarattığı aşırı yüke maruz kalmıyorum.

Karima

WOMEN AGAINST
VIOLENCE EUROPE
İNSAN, KADIN VE
ÇOCUK HAKLARINI SAVUNAN
FEMİNİST AĞI

www.wave-network.org

Garance

www.garance.be

